U SPOMEN, Kem. Ind. **75** (11-12) (2026) 633–634

(Dubrovnik, 23. svibnja 1939. – Zagreb, 21. listopada 2026.)

Prof. emer. dr. sc. Marija Kaštelan-Macan

Prof. emerita Marija Kaštelan-Macan jedna je od onih iznimnih profesorica koje su ostavile neizbrisiv i zamjetan trag u znanosti, struci i društvu. Neumorno je radila na promicanju struke, popularizaciji matičnog fakulteta i odgoju generacija mladih stručnjaka, spajajući znanstvenu izvrsnost s dubokom ljudskom toplinom, etičkim načelima i društvenom odgovornošću.

Prof. emerita Marija Kaštelan-Macan rođena je u Dubrovniku 23. svibnja 1939. Osnovno i gimnazijsko školovanje polazila je u Zagrebu, gdje je 1957. maturirala na V. gimnaziji. Iste godine upisuje Tehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, na kojemu diplomira 1962., magistrira 1968. te doktorira 1973.

Na Zavodu za analitičku kemiju Tehnološkog fakulteta zaposlena je kao asistentica 1963. – 1975, znanstvena suradnica 1975. – 1977., docentica 1977. – 1982., izvanredna profesorica 1982. – 1987. te 1987. – 1999. kao redovita profesorica na današnjem Fakultetu kemijskog inženjerstva i tehnologije. U trajno zvanje redovite profesorice izabrana je 1999. Umirovljena je potkraj 2007., a 2008. dobiva počasno zvanje *professor emeritus*.

U svojem znanstvenom radu od početka se bavila analitičkim separacijskim tehnikama, posebice kromatografijom. Dala je vrijedan doprinos razvoju kromatografske teorije, optimizaciji kromatografskog sustava te primjeni kromatografskih metoda i metoda pripreme uzoraka u zaštiti okoliša i ispitivanju interakcija sastojaka tla i voda s anorganskim i organskim zagađivalima. Objavljivala je u međunarodnim časopisima, ali nije zanemarila ni domaće. Sudjelovala je na brojnim međunarodnim i domaćim znanstvenim skupovima te bila članica ili predsjednica mnogih znanstvenih, savjetodavnih i organizacijskih odbora. Vodila je nekoliko domaćih i međunarodnih projekta.

Prof. emerita M. Kaštelan-Macan svoje je znanje tijekom gotovo pola stoljeća djelovanja na današnjem Fakultetu kemijskoga inženjerstva i tehnologije prenosila studentima dodiplomskih i poslijediplomskih studija, uvodeći nove kolegije u skladu s razvojem znanosti. Na poslijediplomskom studiju Inženjerska kemija uvela je predmet *Kemijska analiza u sustavu kvalitete,* za koji je napisala istoimeni sveučilišni udžbenik (Školska knjiga, 2003.), prvi takav u nas i rijedak u svijetu, koji analitičkoj kemiji pristupa kao multidisciplinarnoj znanosti. Uz navedeni udžbenik autorica je još triju recenziranih sveučilišnih udžbenika iz klasične analitičke kemije.

Na Fakultetu je, uz znanstveni i nastavni rad, obavljala više dužnosti. Kao kemijski inženjer po školovanju i kemičar po svojem znanstvenom habitusu, velik dio svojega vremena posvetila je promicanju imena i djelovanja Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije na Sveučilištu i izvan njega, ističući neprestano njegovu dugu tradiciju, velika imena koja su ga utemeljila i vodila, ali i ne manju vrijednost novih generacija njegovih nastavnika i suradnika. Svojim je zalaganjem bitno pridonijela osamostaljenju Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije, a kao njegova prva dekanica postigla i njegovu prepoznatljivost.

Svoj interes za povijest struke iskazala je autorstvom monografija, pokretanjem, uređivanjem i pisanjem edicije *Istaknuti profesori* te pisanjem brojnih članaka u časopisima. Uredila je više knjiga u kojima se promiču vrijednosti i osobe koje su djelovale u polju kemije i kemijskoga inženjerstva, a kao urednica Hrvatskoga biografskoga leksikona Leksikografskog zavoda "Miroslav Krleža" napisala je i uredila pedesetak biografija istaknutih hrvatskih kemičara i kemijskih inženjera iz zemlje i svijeta. Vodila je projekt Hrvatsko nazivlje u analitičkoj kemiji. Autorica je izložbi vezanih uz povijest kemijsko-inženjerskog studija i njegovih vizionara te suautorica više izložbi na sveučilišnoj i nacionalnoj razini.

Značajna je i njezina uloga kao člana utemeljitelja Društva diplomiranih inženjera i prijatelja kemijsko-tehnološkog studija (AMACIZ, 1990.), jedne od prvih i najuspješnijih AMAC udruga u nas, a 2002. – 2007. bila je glavna urednica društvenoga Glasnika. Početkom 1991. utemeljila je zbor *Chemicae ingeniariae alumni*, danas Akademski zbor "Vladimir Prelog". Jedna je od utemeljitelja udruge CROLAB – Hrvatski laboratoriji i pokretač njezina Glasila u kojemu promiče kvalitetu i etiku laboratorijskoga rada kao preduvjet za ravnopravno uključivanje u svjetsku razmjenu znanja i informacija.

Dala je velik doprinos u osmišljavanju, koordiniranju i provedbi dvogodišnjeg projekta UNESCO-a i Ministarstva kulture "Obilježavanje 100. obljetnice rođenja nobelovca Vladimira Preloga", čiji je nositelj bio Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije. Projekt je znanstvenim skupovima, knjigama, izložbama, radionicama, predavanjima i medijskim istupima bitno pridonio promicanju imena i djela Vladimira Preloga i hrvatske kemije, posebice među mladima.

U razdoblju 1994. – 2000. bila je pomoćnica ministra za razvojne projekte u Ministarstvu razvitka i obnove Republike Hrvatske za Nacionalne razvojne programe kad je koordinirala rad nekoliko nacionalnih vijeća. Bila je članica Nacionalne komisije za zaštitu ozonskog omotača (1996.), Komisije Vlade Republike Hrvatske za gospodarenje kemikalijama (1996.) i Nacionalnih energetskih programa Ekonerg, Geonerg, Conerg (1997.). Dužnost predsjednice Savjeta za zaštitu okoliša Republike Hrvatske pri Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva obavljala je 2004. – 2005.

Za svoj je rad dobila više priznanja i nagrada, među kojima treba istaći Red Danice Hrvatske s likom Katarine Zrinske (1996.), Red Danice Hrvatske s likom Blaža Lorkovića (1997.) i Red Hrvatskoga pletera (1997.). Kao koordinatorica obilježavanja 75. obljetnice tehničkih fakulteta u Zagrebu zaslužila je Povelju za najuspješniji izdavački pothvat u 1994. s područja tehničkih znanosti (Nagrada J. J. Strossmayer, HAZU, 1995.). Dobitnica je sveučilišne Nagrade "Fran Bošnjaković" (2004.), Nagrade FKIT-a "Franjo Hanaman" (1995.) i Nagrade Grada Zagreba za promicanje znanosti (2008.). Priznanje Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije za doprinos osamostaljenju i razvoju Fakulteta dobila je 1999.

Prof. emerita Marija Kaštelan-Macan imala je sve osobine koje krase vrhunskoga sveučilišnog profesora. Osim što je bila istaknuta znanstvenica, neprestano i neumorno je djelovala u životu svojega Fakulteta, Sveučilišta i društva, bila je moralna vertikala na koju su se ljudi oko nje uvijek mogli osloniti. Ipak, njezina najveća osobina bila je toplina i ljudskost u svakidašnjem ophođenju s kolegama i suradnicima te duboko poštovanje prema svakom čovjeku bez obzira na njegov profesionalni status.

Njezino nasljeđe živjet će u radovima, knjigama i projektima koje je ostavila iza sebe, ali ponajprije u sjećanju njezinih studenata, kolega i suradnika. Opraštamo se od nje s velikim poštovanjem i zahvalnošću što smo imali priliku učiti od nje i raditi s njom.

Njezine asistentice Mira Petrović, Sandra Babić, Danijela Ašperger i Dragana Mutavdžić Pavlović